

**«Tassyklandy»
Türkmenistanyň Zähmet
we ilaty durmuş taýdan
goramak Ministri
_____ B. Şamyradow
«30» noýabr 2012 ý.
106-Ö belgili buýruk**

**«Ylalaşyldy»
Türkmenistanyň kärdeşler
arkalaşyklarynyň
Milli Merkeziniň Başlygy
_____ T. Muhammedowa
«21» ýanwar 2013 ý.**

**«Ylalaşyldy»
«Türkmenstandartlary»
Baş döwlet
gullugynyň Başlygy
_____ A. Täçmämedow
«18» ýanwar 2013 ý.**

**Kärhananyň zähmeti goramak boýunça
hünärmeniniň (inženeriniň) wezipe borçlary hakynda
BIRKYSMY DÜZGÜNNAMA**

Kärhananyň zähmeti goramak boýunça hünärmeni (inženeri) şu wezipeleleri we işleri ýerine ýetirýär:

1. Şulary gözegçilik edýär:

a) kärhananyň bölümlerinde zähmeti goramak, zähmetiň (senagat) howpsuzlygy, önümçilik sanitariýasy, zähmetiň gigiýenasy, ýangyn howpsuzlygy we gursawyň goragy baradaky Türkmenistanyň kanunçylygynyň, gözükdirmeleriň berjaý edilşiine;

b) işgärlere zähmet şertlerine laýyklykda bellenilen ýeňillikleriň we öwezini dolmalaryň berilişiine;

ç) ýelejirediş we howany arassalaýyş enjamlarynyň işlemegine;

d) gorag serişdeleriniň we önüni alyş enjamlarynyň ýagdaýyna we olaryň öz wagtynda barlaglarynyň geçirilmegine;

e) iş orunlarynyň zähmeti goramak boýunça kadalara we düzgünlere laýyklygynyň synagynyň öz wagtynda geçirilmegine.

2. Şulary işläp taýýarlaýar:

a) zähmet şertlerini we goragyny kämilleşdirmek, işgärleriň saglygyny berkitmek boýunça meýilnamalaryň taslamalaryny;

b) zähmeti goramak, zähmetiň (senagat) howpsuzlygy baradaky gözükdirmeleri, işiň howpsuz usullary we ýollary boýunça işçileri okatmagyň meýilnamasyny.

3. Şulara gatnaşýar:

a) gorag we önüni alyş enjamlarynyň we beýleki gorag serişdeleriniň zähmetiň howpsuz we sagdyn şertleriniň döredilmegi, önümçiligiň aýratynlygyny nazara almak bilen, zähmetiň we dynç alyşyň oňaly şertlerini döretmek, adamyň işe ukyplylygyny, fiziologiki häsiýetlerini göz önünde tutmak bilen, şeýle hem işgärleriň saglygyny we iş ukybyny saklamak, zähmetiň düzüminiň we özüne çekijiligini ýokarlandyrmak maksady bilen ylmy-barlag edaralarynyň zähmetiň ylmy taýdan gurnalmagy baradaky maslahatlaryny işe ornaşdyrmaklyga;

b) enjamlaryň tehniki ýagdaýlarynyň işini howpsuz alyp barmak talaplaryna laýyk gelýändigini barlamaklyga, zerurlyk ýüze çykan pursatynda olaryň ulanylmagyny gadagan etmeklige;

ç) önümçilik şikesiniň, hünär we hünär bilen bagly bolmadyk keselleriň ýüze çykmagynyň sebäplerini öwrenmeklige, olaryň önüni almak boýunça geçirilýän çäreleriň peýdalylygyna seljerme bermeklige;

d) işgärleriň saglygyny, zähmet şertlerini gowulandyrmaklyga degişli köpçülikleýin şertnamalaryň (ylalaşyklaryň) işlenip taýýarlanylmagyna;

e) täze işe girizilýän we gaýtadan dikeldilen önümçilik binalarynyň ulanylşa kabul edilmegine.

4. Ýerlerde işçileriň zähmet şertlerini öwrenýär.

5. Şulara gözegçilik edýär:

a) basyş astynda işleýän bug, suw gyzdyryjy gazanlaryň, gaplaryň we enjamlaryň, bug we suw geçirijileriň, ýük galdyryjy maşynlaryň we barlag – ölçeg we gaýry enjamlaryň öz wagtynda barlaglarynyň geçirilmegine;

b) howanyň ýagdaýynyň, önümçilik güwwüldileriniň, yrgyldylaryň, tozanlaryň, gazlandyrylmagyň, we ş.m. ölçeglerini geçirmek tertibiniň berjaý edilişine;

ç) işiň howpsuz alnyp barylmagynyň ölçegleriniň we kadalarynyň hem-de önümçiligiň dowamynda ýerine ýetirilişi, şonuň ýaly hem täze işe girizilýän, durky täzelenýän önümçilik binalarynyň taslamalarynda zähmetiň howpsuzlyk üňleriniň berjaý edilişi barada döwlet gözegçilik gulluklarynyň, pudagara we ulgam boýunça gözegçileriniň ýazmaça görkezmeleriniň ýerine ýetirilişine;

d) zerur bolan ýörite geýimleriň, ýörite aýakgaplaryň, ýörite iýmitleriň, gorag serişdeleriniň we enjamlarynyň ş.m. sanawynyň dogry düzülmegine;

e) işgärlere şahsy gorag serişdeleriniň, wagtynda berilmegine, şonuň ýaly hem kärhananyň bölümlerinde zähmeti goramak we tehniki (senagat) howpsuzlygy boýunça serişdeleriň (niýetlenilşine laýyklykda) harçlanmagyna.

6. Kärhananyň bölümlerine täze kabul edilen işgärler, şonuň ýaly hem önümçilik tejribelerini geçýän talyplar, hünärment mekdepleriniň we orta mekdepleriň okuwçylary bilen zähmetiň howpsuzlygy boýunça giriş gözükdirmelerini geçirýär we olaryň biliminiň barlagyny gurnaýar.

7. Önümçilik maşyklarynyň ýörite toplumlarynyň ornaşdyrylmagyna, oňaly zolaklaryň, dynç alyş ýerleriniň döredilmegine ýardam edýär.

8. Türkmenistanyň Statistika baradaky döwlet komiteti tarapyndan bellenen görnüşlerdäki we kesgitlenen möhletlerde hasabatlary düzýär.

9. Kärhananyň zähmeti goramak boýunça hünärmeni (inženeri) şulary bilmelidir:

a) Türkmenistanyň zähmet we zähmeti goramak kanunçylygyny;

b) zähmeti goramak, tehniki (senagat) howpsuzlygy, önümçiligiň sanitariýasy we ýangyn howpsuzlygy boýunça usulyýet, kadalaşdyryjy kanunnamalary;

ç) kärhanada önüm öndürilende amala aşyrylýan esasy tehnologik ýagdaýlary;

d) iş ýerlerinde zähmet şertlerini öwrenmegiň usullaryny;

e) zähmeti goramak, tehniki (senagat) howpsuzlygy, önümçiligiň sanitariýasy we ýangyn howpsuzlygy işleriniň gurnalşyny;

ä) zähmetiň howpsuzlygy üňleriniň toplumyny;

f) işiň agyrlygyna laýyklykda işgärlere bildirilýän psihofiziologiki talaplary, ýeňil işlere geçirilen aýallaryň, yetginjekleriň, işçileriň zähmetini peýdalanmaktaky çäklendirmeleri;

- g) kärhanada ulanylýan enjamlaryň ulanyş aýratynlyklaryny;
- h) enjamlaryň tehniki ýagdaýynyň önümçiligi alyp barmagyň talaplaryna gabat gelmeginiň düzgünlerini we barlag serişdelerini;
- i) zähmeti goramagy, tehniki (senagat) howpsuzlygyny wagyz etmegiň we habar bermegiň usullaryny we görnüşlerini;
- j) zähmeti goramagyň, tehniki (senagat) howpsuzlygynyň, önümçilik sanitariýasynyň we ýangyn howpsuzlygynyň çäreleriniň ýerine ýetirilişi baradaky hasabatlaryň düzülişini we berilmeli möhletlerini;
- ž) ykdysadyýetiň, zähmetiň ylmy taýdan guralyşynyň, önümçiligiň we dolandyryşyň esaslaryny.

10. Zähmeti goramak boýunça hünärmeni (inženeri) wezipesine bildirilýän talaplar – ýokary tehniki ýa-da orta - tehiki bilimi bolmalydyr.

11. Kärhana şu Birkysmy Düzgünnama esasynda, Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriliginiň we Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň birleşikleriniň Milli merkeziniň ýerli guramalary bilen ylalaşyp, zähmeti goramak boýunça hünärmeniň (inženeriň) wezipe borçlaryny tassyklaýar.